

Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy.

Wyniki ankiet realizowanych metodą delficką

Prognozy ekspertów dotyczące zmian sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

powiat makowski

ETAP II

RAPORT

Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC
Warszawa, ul. Nowoursynowska 154A

Warszawa, październik – grudzień 2009

WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane na podstawie wyników badania ankietowego zrealizowanego metodą delficką.

Badanie przeprowadzone zostało na 250 respondentach w 10 wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w tym na 25 respondentach w powiecie makowskim.

Ankiety wysłane zostały do ekspertów lub praktyków zorientowanych, z racji wykonywanego zawodu, w problematyce związanej z rynkiem pracy oraz bezrobociem.

Respondenci reprezentowali różne instytucje z terenu danego powiatu: Powiatowe Urzędy Pracy, Starostwa Powiatowe, lokalne kluby pracy, lokalne organizacje pozarządowe, Urząd Marszałkowski, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, lokalne prywatne agencje zatrudnienia oraz lokalne firmy doradztwa personalnego.

Zadaniem respondentów było ustosunkowanie się do szeregu kwestii dotyczących lokalnego rynku pracy oraz przewidywanego rozwoju, w nawiązaniu do sytuacji aktualnej.

Wyniki zaprezentowane zostały osobno dla każdego powiatu.

Definicja pojęć:

Poniżej zdefiniowane zostały - występujące w raporcie - najważniejsze pojęcia związane z rynkiem pracy.

- **Stopa bezrobocia:** Procentowy udział liczby bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo, tzn. pracującej i bezrobotnej, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).
- **Wskaźnik zatrudnienia:** Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym, (źródło: <http://www.stat.gov.pl/gus>).

ANALIZA WYNIKÓW DLA POWIATU MAKOWSKIEGO

Respondentom, jako punkt odniesienia zostały podane wielkości omawianych parametrów z końca grudnia 2008. W oparciu o nie, określili oni przewidywane wielkości parametrów zatrudnienia i bezrobocia, udziałów zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki, oraz zmian w strukturze bezrobocia w perspektywie końca 2010 roku.

Ekspertcy uznali, że stopa bezrobocia będzie wzrastać. W porównaniu z 18,3% dnia 30 grudnia 2008, na koniec roku 2009 miałyby wynieść 19,4%, by na koniec 2010 osiągnąć wartość 20,1%. Jednocześnie przewidywany jest niewielki spadek wskaźnika zatrudnienia (o niecały punkt procentowy) w stosunku do końca roku 2008, i oczekuje się, że utrzyma się on już później na podobnym poziomie około 44,4% aż do końca roku 2010.

Przewiduje się, że w ciągu dwóch lat zajdą tylko niewielkie zmiany w proporcjach zatrudnienia między sektorami rolniczym, przemysłowym i usługowym. Ekspertcy przewidują nieznaczny spadek zatrudnienia w sektorze rolniczym na rzecz sektorów przemysłowego i usługowego.

Respondenci prognozują, że sytuację na rynku pracy będą raczej pogarszać ogólna kondycja gospodarcza w kraju oraz nieudolna działalność organizacji powołanych do walki z bezrobociem. Również przy ocenie działań rządu przeważały negatywne przewidywania odnośnie skutków tej działalności. Pozytywnie wpłyną na miejscowy rynek pracy wysiłki Powiatowego Urzędu Pracy, a także rozwój dotychczasowych i powstawanie nowych, lokalnych przedsiębiorstw. Największe nadzieje pokłada się jednak w pomocy napływającej z Unii Europejskiej – ponad 70% respondentów przewiduje, że pomoc ta wpłynie pozytywnie lub bardzo pozytywnie na lokalny rynek pracy.

Z prognoz ekspertów wynika, że przewaga mężczyzn wśród bezrobotnych znacznie się zmniejszy i proporcje między bezrobotnymi w obu grupach zaczną się wyrównywać. Przewiduje się wzrost udziału kobiet wśród bezrobotnych o 1,2 punktu procentowego. Na koniec 2010 udział ten ma wynieść 48,2%. Niewielkich zmian oczekuje się w strukturze wykształcenia bezrobotnych. Do najważniejszych należy zaliczyć spadek udziału osób z wykształceniem gimnazjalnym oraz zasadniczym lub średnim zawodowym, na rzecz osób, które ukończyły liceum ogólnokształcące lub studia wyższe. Z pewnością wynika to częściowo z tego, że coraz mniej jest w społeczeństwie osób z niskim wykształceniem, ale należy również pamiętać, że brakuje na rynku dobrych fachowców, osobom z konkretnym zawodem łatwiej jest znaleźć pracę, a w ostatnich latach wiele osób wybierało zbyt popularne

kierunki studiów. Analizując natomiast przewidywania odnośnie zmian w strukturze wiekowej bezrobotnych należy zwrócić uwagę na wzrost o prawie 3 punkty procentowe udziału osób powyżej 45 roku życia w ogóle zarejestrowanych. Oznacza to, że osobom dojrzałym ciężiej będzie dorównać młodszym na rynku pracy.

Za dominujący problem makowskiego rynku pracy respondenci uznali brak ofert pracy od pracodawców. Poza tym, ponad połowa badanych do najważniejszych problemów zaliczyła duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”, i kolejne 45% - niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej.

Za branżą schyłkową, jeśli chodzi o zatrudnienie, respondenci uznali przemysł. Ponad połowa badanych przewidywała likwidację miejsc pracy w tym sektorze. Miejsca pracy będą też likwidowane w branży rolniczej, choć prawie 15% badanych jest przekonanych, że powstaną tam także nowe miejsca pracy. Największy wzrost zatrudnienia prognozuje się w budownictwie, gdzie utworzenia nowych miejsc pracy oczekuje prawie 60% respondentów. Zatrudnienie będzie zwiększać sektor usług, gdzie w ogóle nie przewiduje się likwidowania miejsc pracy, i w nieco mniejszym stopniu handel.

Ponad 80% badanych przepowiada powstawanie małych przedsiębiorstw, tymczasem mniej niż 32% przewiduje ich likwidowanie. Wynikać to może z dobrych doświadczeń przy przyznawaniu dopłat do otwarcia działalności gospodarczej, gdzie większość nowych podmiotów utrzymuje się na rynku, rozwija i tworzy kolejne miejsca pracy. Prawdopodobnie z przyzwyczajenia do nierentowności państwowych przedsiębiorstw, dużym przedsiębiorstwom respondenci nie wróżą sukcesu i przewidują ich likwidację.

Eksperti prognozują sporą aktywność w zakresie powstawania i likwidacji przedsiębiorstw zarówno w powiecie jak i poza jego granicami. Jednocześnie uważają, że tylko likwidacja przedsiębiorstw dotknie w podobnym stopniu obu tych lokalizacji. Prawie dwa razy więcej respondentów spodziewa się powstawania nowych przedsiębiorstw raczej poza granicami powiatu makowskiego.

Lokalny rynek pracy postrzegany jest, jako dość zależny od światowego kryzysu gospodarczego i oczekuje się, że jego skutki będą w powiecie odczuwalne w podobnym stopniu zarówno w 2009 jak i w 2010 roku.

Eksperti są optymistami w przypuszczeniach o sytuacji na rynku pracy w przyszłości. Przewidują, że sytuacja cały czas będzie się poprawiać. Podczas gdy dzisiejsze realia przez ponad 60% respondentów oceniane są negatywnie, za 10 lat złej sytuacji spodziewa się już

tylko 23% badanych. Ponad dwukrotnie więcej respondentów spodziewa się dobrej sytuacji za 5 lat niż za rok.

WYNIKI ANKIET DLA POWIATU MAKOWSKIEGO

1. Prognozy dotyczące poziomu i struktury zatrudnienia i bezrobocia

Tabela 1 Zatrudnienie i bezrobocie – dane na 30 grudnia 2008 roku i prognozowane na koniec 2009 i 2010 roku

	stopa bezrobocia	wskaźnik zatrudnienia
Na 30 grudnia 2008	18,3 %	45,1%
pod koniec roku 2009	19,4 %	44,3 %
pod koniec roku 2010	20,1 %	44,5 %

Tabela 2 Udział zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010

	Koniec 2008	Koniec 2010
Sektor rolniczy	63,6%	62,1%
Sektor przemysłowy	8,5%	9,4%
Sektor usługowy	27,9%	28,6%

Tabela 3 Czynniki, które będą miały wpływ na rynek pracy i poziom bezrobocia – prognoza na 2010 rok (1 - bardzo pozytywny wpływ; 5 bardzo negatywny wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Działania Rządu	5,7%	0,0%	62,9%	17,1%	14,3%	3,3
Sytuacja gospodarcza w kraju	14,3%	5,7%	42,9%	25,7%	11,4%	3,1
Pomoc Unii Europejskiej	25,7%	45,7%	22,9%	5,7%	0,0%	2,1
Działania Powiatowego Urzędu Pracy	28,6%	17,1%	34,3%	14,3%	5,7%	2,5
Działalność organizacji w powiecie powołanych do walki z bezrobociem	11,4%	11,4%	42,9%	31,4%	2,9%	3,0
Powstanie nowych przedsiębiorstw / zakładów pracy	28,6%	22,9%	11,4%	20,0%	17,1%	2,7
Rozwój lokalnych przedsiębiorstw/ zakładów pracy	28,6%	20,0%	22,9%	14,3%	14,3%	2,7

Tabela 4 Udział kobiet i mężczyzn w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Kobiety	47,0%	48,2%
Mężczyźni	53,0%	51,8%

Tabela 5 Udział osób z poszczególnych kategorii wykształcenia w strukturze bezrobocia – dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Gimnazjalne i poniżej	26,5%	26,2%
Zasadnicze zawodowe	34,7%	32,7%
Średnie ogólnokształcące	13,8%	14,9%
Średnie zawodowe	20,6%	19,9%
Wyższe	4,2%	6,5%

Tabela 6 Udział osób z poszczególnych kategorii wieku w strukturze bezrobocia - dane na koniec 2008 roku i prognozowane na koniec 2010 roku

	Koniec 2008	Koniec 2010
Do 24 lat	24,5%	23,7%
25 – 44 lata	38,0%	35,9%
45 lat i powyżej	29,5%	32,5%

Tabela 7 Diagnoza problemów dominujących w powiecie

Brak ofert pracy od pracodawców	94,3%
Brak kompetencji zawodowych bezrobotnych	28,6%
Brak psychicznej gotowości do podjęcia pracy przez bezrobotnych	20,0%
Niechęć do podjęcia oferowanej pracy legalnej	45,7%
Duży odsetek pracujących w tzw. „szarej strefie”	54,3%
Upadłość / zwolnienia w dużych zakładach pracy w Pana(i) powiecie	11,4%
Inne czynniki	0,0%

2. Prognozy dotyczące powstawania / likwidacji nowych miejsc pracy

Tabela 8 Prognoza dotycząca sektorów gospodarki, w jakich pod koniec 2010 będą powstawały nowe miejsca pracy / będą likwidowane miejsca pracy
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	powstaną nowe miejsca pracy	będą likwidowane miejsca pracy
Przemysł	5,7%	54,3%
Handel	48,6%	14,3%
Usługi	51,4%	0,0%
Budownictwo	60,0%	5,7%
Rolnictwo	14,3%	25,7%

Tabela 9 Prognoza dotycząca wielkości przedsiębiorstw, jakie w perspektywie do 2010 roku będą powstawać / będą likwidowane
(wyniki nie sumują się do 100%, gdyż istniała możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi)

	będą powstawać	będą likwidowane
Małe	82,9%	31,4%
Średnie	22,9%	22,9%
Duże	0,0%	8,6%

Tabela 10 Prognoza dotycząca lokalizacji, w jakiej, w perspektywie do 2010 roku, będą powstawać nowe przedsiębiorstwa / będą likwidowane przedsiębiorstwa

	będą powstawać przedsiębiorstwa	będą likwidowane przedsiębiorstwa
W powiecie	42,9%	34,3%
W województwie mazowieckim, poza powiatem	68,6%	31,4%

3. Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy

Tabela 11 Prognoza dotycząca wpływu kryzysu gospodarczego na lokalny rynek pracy w perspektywie końca 2009 roku i roku 2010 (1 - bardzo mały wpływ; 5 - bardzo duży wpływ)

	1	2	3	4	5	średnia
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2009	2,9%	5,7%	37,1%	42,9%	11,4%	3,5
Wpływ kryzysu na lokalny rynek pracy na koniec 2010	2,9%	8,6%	45,7%	25,7%	17,1%	3,5

4. Propozycja zmian w lokalnym systemie edukacji

Tabela 12 Diagnoza dotyczące zmian, jakie należałoby wprowadzić w ciągu najbliższego roku w lokalnym systemie edukacji, aby dostosować go do lokalnego rynku pracy

▪ Dostosowanie kształcenia w szkołach zawodowych (zasadniczych i technikach) do potrzeb lokalnego rynku pracy, m.in. poprzez utworzenie nowych kierunków kształcenia,;
▪ Dostosowanie kierunków kształcenia na poziomie średnim i wyższym do potrzeb rynku pracy;
▪ Położenie nacisku na praktyczną naukę zawodu;
▪ Rozwój kształcenia w zawodach deficytowych, ograniczenie kształcenia w zawodach nadwyżkowych;
▪ Rozwój szkół zawodowych, położenie nacisku na naukę konkretnych zawodów;

5. Prognozy dotyczące ogólnej sytuacji na rynku pracy w różnych perspektywach czasowych

Tabela 13 Prognoza dotycząca ogólnej sytuacji na rynku pracy w powiecie w różnych perspektywach czasowych (1 – zła sytuacja; 5 bardzo dobra sytuacja)

	1	2	3	4	5	średnia
Sytuacja na rynku pracy na dziś	14,3%	48,6%	31,4%	5,7%	0,0%	2,3
Sytuacja na rynku pracy za rok	11,4%	37,1%	37,1%	14,3%	0,0%	2,5
Sytuacja na rynku pracy za 5 lat	8,6%	17,1%	42,9%	31,4%	0,0%	3,0
Sytuacja na rynku pracy za 10 lat	8,6%	14,3%	37,1%	20,0%	20,0%	3,3